

Література:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 143.
2. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – М.: Мегатрон XXI, 2000. – 334 с.
3. Возгрин И. А. Общие положения методики расследования отдельных видов преступлений / И. А. Возгрин. – Л.: ВПУ МВД СССР, 1976. – 55 с.
4. Кочнева А. О. Криміналістична методика розслідування злочинів: сучасний стан і проблеми розвитку / А. О. Кочнева // Юридичний вісник. – 2016. – № 1 (38). – С. 157–161.
5. Образцов В. А. Криминалистика: учебник / В. А. Образцов. – М.: Юридическая литература, 1995. – 592 с.
6. Пчеліна О. В. Криміналістична методика як Особлива частина криміналістики / О. В. Пчеліна // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 74. – С. 396–401.
7. Селиванов Н. А. Сущность методики расследования и её принципы / Н. А. Селиванов // Социалистическая законность. – 1976. – № 5. – С. 61–64.
8. Степанюк Р. Л. Принципи формування окремої криміналістичної методики / Р. Л. Степанюк // Право і безпека. – 2016. – № 4 (63). – С. 85–90.
9. Танасевич В. Г. Теоретические основы формирования криминалистических методик расследования преступлений / В. Г. Танасевич // Советское государство и право. – 1976. – № 6. – С. 90–94.

УДК 343.98.06

ТИМОХІНА Наталія

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МЕТОДІВ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання методики, що пов'язані безпосередньо із дослідженням злочинності є пріоритетним напрямком сучасної кримінології. Під методикою у кримінології доречно розглядати систему засобів та прийомів, що направленні на збирання та обробку інформації про злочинність взагалі, а також про її причини та умови, безпосередньо особу злочинця та заходи, які направлені на боротьбу із злочинністю.

Основною метою дослідження є виявлення результатів кримінологічних досліджень, в наслідок яких створюються певні рекомендації, пропозиції, програми, що направлені на боротьбу із злочинністю та попередження злочинності; дані розробки також направлені на удосконалення існуючого законодавства.

Метою даної роботи є дослідження основних положень методів кримінологічного дослідження з метою подальшого їх використання для аналізу стану злочинності, виявлення причин та умов та запобігання скоєнню злочинів.

Перед тим як безпосередньо розглядати кожну групу методів кримінологічного дослідження доречно зазначити, що розуміють під кримінологічним дослідженням.

Наукове дослідження у кримінології направлене на отримання нових знань про злочинність, зокрема на встановлення її причин та умов, вивчення особи злочинця, які направлені на обробку та реалізацію заходів, що направлені на підвищення ефективності діяльності, пов'язаної з попередженням злочинних проявів [1, с. 27].

Ю. В. Александров зазначає, що під методикою кримінологічного дослідження розуміють систему засобів, способів та прийомів направлених на збирання та боротьбу з таким явищем як злочинність та її складових [1, с. 29].

Розглядаючи методи кримінологічного дослідження, їх можливо поділити на певні групи в залежності від різних критеріїв, зокрема:

- методи емпіричні та теоретичні. На рівні емпіричного і теоретичного знання використовуються такі логічні прийоми, як аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення. Вони дають можливість досліднику узагальнити інформацію, що отримана на стадії емпіричного дослідження, а також дозволяють вийти на більш високий рівень пізнання, на якому відбувається усвідомлення і визначення закономірностей розвитку тих чи інших явищ. Завдяки цим прийомам у дослідженні причин злочинності виробляється розуміння змісту цього явища, причин і наслідків останнього [3, с. 310];
- методи об'єктивні – ті, що відображають дійсні факти і явища та суб'єктивні – ті, що відображають дійсні факти та явища за допомогою оцінок, що надають експерти;
- від мети застосування виділяють: ті, що слугують для збору емпіричного матеріалу та ті, що застосовуються для його вивчення;
- за обсягом: суцільні (досліджується весь масив генеральної сукупності) та вибіркового (охоплює певну частину генеральної сукупності);
- також виділяють загальнонаукові (індукції та дедукції, абстракції та узагальнення, порівняння, екстраполяції та аналогії) та конкретно-наукові (статистичні, соціологічні, психологічні, логічно-математичні, правові та інші).

До групи соціологічних методів, які є найбільш актуальними в кримінології належать: методи опитування; соціометрія; метод експертних оцінок; спостереження та його різновиди; експеримент; вивчення документів, матеріалів кримінальних проваджень (кримінальних справ); біографічний метод; метод індивідуальної бесіди; методи узагальнення та опису [2, с. 51].

Метод опитування є найпоширенішим із методів дослідження, мета даного методу полягає в отриманні інформації про певні об'єктивні та суб'єктивні факти з боку опитуваних. Даний метод здійснюється у двох формах, таких як анкетування та інтерв'ювання. Кожна з даних форм має свої певні позитивні моменти та недоліки.

Спостереження є специфічним методом дослідження, адже його суть полягає в сприйнятті інформації особою, яка досліджує. Розрізняють два види даного методу: просте (події та факти фіксуються немов би поза середовищем, де відбуваються дані факти) та включне (особа, яка досліджує, пізнає певні явища та факти перебуваючи серед діючих осіб).

Метод експерименту направлений на створенні певної ситуації з метою перевірки гіпотези, тобто це моделювання, яке направлене на виявлення та вимірювання зав'язків між явищами та процесами. Результати даного методу використовуються з метою встановлення заходів, що направленні на запобігання вчиненню злочинів.

Для належного використання такого методу як експеримент необхідно враховувати такі вимоги як дотримання законності, наявності наукового обґрунтування, вибору об'єкту експерименту, наявності дозволу певних органів та наявності достатнього часу для повного дослідження всіх гіпотез та пропозицій [1, с. 34–35].

Метод експертних досліджень полягає в отриманні висновків з певних питань, які викладені групою спеціально відібраних експертів з числа як наукових, так й практичних працівників, які є спеціалістами в даних питаннях.

Документальний метод майже не використовується у науці, оскільки документ – це предмет, який створений людиною й призначений для зберігання певної інформації. Проте необхідно розуміти, що під документальним методом розуміють не тільки текст, але й фотографії, аудіо-, відеозаписи, книжки тощо.

Наступний метод – це метод контрольної групи, що полягає у відбиранні двох чи більше груп, які діляться на основну та контрольні. Дані групи повинні бути максимально схожими, проте в залежності від мети, завдання та предмету дослідження застосовують різні принципи відбору контрольної групи [1, с. 36].

Оскільки кримінологія є соціолого-правовою наукою, в основу кримінологічних досліджень повинно бути гармонійно покладено сполучення соціологічних та правових методів. До правових методів, зокрема, відносять метод тлумачення законів та логіко-семантичні методи аналізу юридичної мови.

До психологічних методів належать: спостереження, метод індивідуальної бесіди, експеримент, тестування [2, с. 52].

Тестування є певним різновидом такого методу як опитування, так як під тестом розуміють завдання, запитання та ситуації, які розробляє дослідник, мета даного виду методу полягає у встановленні особливостей характеристики злочинця. Соціометричний метод передбачає метричне вивчення емоційно-психологічних зв'язків.

Важлива роль у кримінологічних дослідженнях надається статистичним методам. За допомогою статистичних методів можна визначити кількісні характеристики та сторони явищ, що спостерігаються, дослідити зміни цих характеристик у часі. Найбільш поширеним і часто вживаним у кримінології статистичним методом є групування, суть якого полягає у розчленованості статистичної сукупності на якісно однорідні групи з визначеними ознаками [2, с. 53].

Таким чином, система методів кримінологічного дослідження є досить розгалуженою й кожний з даних методів характеризується своїми особливостями, які безперечно є важливими для визначення актуальних питань у сфері злочинності задля подальшого виявлення причин та умов даного фактору й запобігання злочинності.

Література :

1. Александров Ю. В Кримінологія: курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К.: МАУП, 2002. – 295 с.
2. Дрьомін В. М. Кримінологія. Навчально-методичний посібник / В. М. Дрьомін, Ж. В. Мандриченко, Т. В. Мельничук, Ю. О. Стрелковська, А. І. Марчук, А. М. Ізовіта, С. А. Ілько, Н. О. Федчун, В. Я. Цитряк. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. – 144 с.
3. Сосков Р. М. Методологія дослідження кримінологічних проблем: особливості та структура / Р. В. Сосков // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 2. – С. 305–312.

УДК 343.91

ЦУРКАН Тетяна

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НЕОБЕРЕЖНИМ ЗЛОЧИНАМ

Будь-яке сучасне суспільство, і наше українське в тому числі, зацікавлене в неодмінному зниженні рівня злочинності. Головним напрямком є запобігання злочинів, в тому числі й необережних, тому що вони є складовою частиною загальної злочинності. Враховуючи специфіку необережних злочинів, потрібно використовувати відповідну систему заходів запобігання.

Метою даної статті є визначення специфіки заходів щодо запобігання необережних злочинів.

Дослідженням даної тематики займалися такі науковці: Г. А. Аванесов, В. В. Голіна, О. В. Гороховська, О. М. Джужа та інші.

Проблема обрання єдиного поняття, що характеризує діяльність щодо недопущення вчинення злочинів і досі залишається до кінця не розв'язана. Зокрема, поруч із поняттям «запобігання» вживаються терміни «профілактика», «попередження».